

Industrien under Hakekorset

104748

Boken om «Industrien under Hakekorset» utkom i april 1987. Dokumentfunn som er gjort etter utgivelsen, gjør det aktuelt med tilføyelser til enkelte kapitler i boken.

Av høyesterettsadvokat Jan Didriksen

Det dramatiske Hovedstyremøte

I oktober 1940 avga Industriforbundets arbeidsutvalg en lojalitetserklæring overfor N.S. ved statsråd Hagelien. I juni 1941 avsto forbundets arbeidsutvalg å støtte organisasjonens protest til Reichskommissar Terboven. På denne bakgrunn ble det holdt et møte i Industriforbundets Hovedstyre i august 1941. Under møtet fremmet direktør C. W. Eger et mistillitsforslag mot Arbeidsutvalget. Forslaget ble forkastet med 23 mot 18 stemmer. I flertallet på 23 inngikk også stemmene fra Arbeidsutvalgets 6 medlemmer.

Da Eger hadde mottatt det kortfattede referat fra Hovedstyremøtet, skrev han den 12. september 1941 et brev til Industriforbundet, hvor han kritiserte både saksbehandlingen og voteringen: «Forøvrig vil jeg også få henlede oppmerksomheten på det spørsmål som ble reist ved avstemningen om mitt forslag, nemlig om Arbeidsutvalget synes det var korrekt å avgi stemme vedrørende et forslag som gir uttrykk for en misbilligelse like overfor det selv. Av referatet ser jeg at Arbeidsutvalget har medtatt sine stemmer».

Hadde møtelederen på det dramatiske Hovedstyremøte, presidenten Hasse Horn, fulgt den korrekte voteringsregel at Arbeidsutvalgets medlemmer ikke skulle delta i avstemningen over et mistillitsforslag rettet mot utvalget, ville Egers forslag blitt vedtatt med 18 mot 17 stemmer. I så fall ville det legale Industriforbund blitt dødlagt allerede i august 1941. Hvilke konsekvenser det ville fått for industrien og dens organisasjoner, kan man i dag bare filosofere over.

Granskning

Etter krigen nedsatte Industriforbundets Hovedstyre et Spesialutvalg som skulle granske tillitsmennes og medlemmenes virksomhet under okkupasjonen.

Generaldirektør Hasse Horn hadde

vært Forbundets president i perioden 1939-42. Da Horn på nyåret 1946 underhånden fikk kjennskap til at Spesialutvalget ville innstille på at han skulle fratras sin rett til å sitte i Hovedstyret, valgte han istedet å underrette Industriforbundet om at han ga «avkall på min rett til som tidligere president å ha sete i styret».

Etter dette skulle man tro at Horns forbindelse med Industriforbundets Hovedstyre var definitivt avbrutt. Men nei, — Hasse Horn kom sterkt tilbake.

Horn må ha regnet med at tiden leger alle sår. Åtte år etter krigens avslutning, i november 1953, henvendte Horn seg til Forbundets daværende president, ingeniør Hans Th. Kiær. Under samtalen ga Horn uttrykk for «at han fant det ubeføyet at hans navn var utelatt i Forbundets årsberetninger og ved navneoppsettet i Hovedstyremøtene, selv om han dog i 1945 (under press av Spesialkomitéen), hadde frasagt seg den rett han etter lovene hadde til å møte i Hovedstyret».

Kiær refererte samtalen i et arbeidsutvalgsmøte den 19. november 1953. Arbeidsutvalget fant «det rimelig at generaldirektør Horns navn nå igjen ble å oppføre i Industriforbundets årsberetninger og å ta med under oppropet i Hovedstyremøtene».

Arbeidsutvalgets standpunkt ble fremlagt i et Hovedstyremøte den 11. desember samme år. Det fremkom ingen bemerkninger fra Hovedstyrets side. Hasse Horn kunne igjen ta plass ved Hovedstyrets bord.

Økonomisk landssvik — arkivet som forsvant

I mai 1940 oppnevnte Administrasjonsrådet «Nemnden for Industri og Omsetning». Nemnda skulle ta seg av forbindelsene mellom okkupasjonsmakten og norsk industri. Nemnda ble oppløst i mars 1941.

Da krigen var slutt og landssvik-

-88

Norges Industri
nr. 5/88 16/5-88

X jfr. side 170 i boken
«Industrien under Hakekorset»

oppgjøret kommet i gang, etterlyste jurister som arbeidet med økonomisk landssvik, nemndas arkiver. Først på nyåret 1947 ga Riksadvokaten ordre om at det skulle iverksettes etterforskning for å finne nemndas arkiver.

Ettersøkningen ble gjennom politispektøren i Oslo overlatt til en etterforsker ved landssviksdelingens gruppe for økonomisk landssvik-industri.

I november 1947 ble etterforskningen innstilt som resultatløs. Av de informasjoner som fremkom under etterforskningen kan man fastslå følgende:

Nemndas administrasjon hadde holdt til i Riksmeglingsmannens kontorer i Karl Johansgate 45. Nemndas arkiver hadde vært omfattende, 3 - 5 arkivskap. Etter at nemnda var oppløst i mars 1941, ble arkivene levert Forsyningsdepartementet ved en navngitt sekretær. Nemndas arkiver ble senere antakelig flyttet til loftet i Justisbygningen.

Da etterforskningen ble igangsatt i 1947, var den navngitte sekretær i Forsyningsavdelingen avgått ved døden.

Vaktmesteren i Justisbygningen antok at en del arkivsaker var hentet i Justisbygningen under krigen. Han visste ikke hvem de tilhørte eller hvor de ble sendt. Arkivene i Forsyningsdepartementet og Handelsdepartementet hadde intet kjennskap til arkivene.

Nemndas arkiver var dermed forsvunnet både som dokumentasjon under rettsoppgjøret og som historisk kilde materiale.

I ettertid melder det seg enkelte refleksjoner. Nemndas arkiver var så betydningsfulle og så omfattende at de neppe var blitt makulert ved et uhell eller ved en tilfeldighet. Hvis det var blitt igangsatt en effektiv etterforskning allerede i 1945, burde det vært mulig å finne frem til personer som hadde kjennskap til hvorledes nemndas arkiver var forsvunnet.

Hvis arkivene var kommet for dagen, ville det fått vidtrekkende konsekvenser for rettsoppgjøret vedrørende økonomisk landssvik. Enten måtte oppgjøret blitt vesentlig utvidet eller oppgjøret skrinlagt i sin helhet. ■